A°. 1836. No. 119.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 4 October.

FRANKFORT, den 1sten October.

Van de Italiaansche grenzen wordt den 22sten September geschreven: « De gebeurtenissen in Spanje en Portugal en de mogelijkheid, dat zij in Italie gevolgen zouden kunnen hebben, schijnen bij de regeringen van dat land niet onopgemerkt te blijven, zoodat, ingeval onverhoopt pogingen mogten gewaagd worden, om daar ergens de tooneelen van vroegeren tijd te vernieuwen, deze spoedig zouden verijdeld zijn. » Zoo bespeurt men inzonderheid onder de in het Lombardisch-Venetiaansch Koningrijk zich bevindende troepen, die, hoezeer onlangs verminderd, nog altijd eene ontzagverwekkende krijgsmagt uitmaken, bewegingen, welke strekken kunnen om spoedig met kracht tegen zoodanige pogingen te werk te gaan. Van daar zouden, des noods, ook troepen te verkrijgen zijn, om in andere Italiaansche staten werkzaam te zijn.

— Een dagblad meldt, Karel X heeft te Görz, waar hij den winter denkt door te brengen, verscheidene huizen laten huren. De hertog van Bordeaux blijft altijd in dezelfde woning als zijn grootvader. De hertog en de hertogin van Angoulême bewonen een afzonderlijk huis. De maaltijden en de avondpartijen worden echter gezamenlijk gehouden. Koning *Karel X* wordt oud, zonder zwak te worden. *Hendrik* de hertog van *Bordeaux* neemt toe in gezondheid en sterkte. Voor alsnog houdt de familie haar verblijf op het kasteel te Kirchberg, daar zij, uit hoofde van de cholera, hare woonplaats nog niet te Görz heeft kunnen vestigen.

PETERSBURG, den 21sten September.

Het laatste berigt omtrent den toestand des Keizers, gedagteekend uit Tschembar den 4den (16 September), des avonds om 8 uur, is van den volgenden inhoud: « Z. M. de Keizer gevoelt zich volmaakt wel. De pijn en de zwelling op de gebrokene plaats zijn geheel geweken, en het aaneengroeijen van het sleutelbeen wordt steeds vaster."

— Volgens eene opgave, voorkomende in een journaal van het ministerie van binnenlandsche zaken, bedraagt de gezamenlijke bevolking van Europisch Rusland op 87,257 vierkante mijlen 47,592,427 inwoners, en die van Aziatisch Rusland, op eene natuurlijk veel uitgestrekter oppervlakte, [illegible],936 inwoners. Het digtst bevolkte Russische gouvernement in Europa is dat van Kursk, alwaar zich 2892 menschen op de vierkante mijl bevinden; en het dunst bevolkt is Archangel, waar slechts 15, en Astrachan, waar slechts 25 menschen op de vierkante mijl leven. Het gouvernement Petersburg telt 716 en het gouvernement Moskou 2255 menschen op de vierkante mijl. Van de vijf Aziatische gouvernementen, is Jenissei het eenzaamste, daar hier op 58,371 vierkante mijlen slechts 193,496 menschen, derhalve ongeveer 3 menschen op de vierkante mijl leven.

LONDEN, den 28sten September.

De voorzitter van Zr. Ms. kabinetsraad, de markies *van Lansdowne*, heeft zich Zaturdag morgen, vergezeld van deszelfs familie, uit deze hoofdstad naar Doever begeven, ten einde van daar verder een uitstapje naar Berlijn te doen.

In eene uitweiding van den *Times* van heden, aangaande de onwettigheid van de jongste staatsomwentelingen in Spanje en Portugal, om reden de Koninklijke huizen in die beide landen slechts door zekere onruststokende partij, met drang [illegible] berusten in, en aannemen van de constitutien van 1812 en 1820 overgehaald zijn, verzekert dit blad tevens ten slotte op het stelligste, dat de burggraaf *Palmerston* reeds enkele weken te voren, van wege den Koning van Belgie en andere personen in deszelfs dienst, de stelligste verzekeringen en waarschuwingen ontvangen heeft, dat te Lissabon eene zamenspanning tegen het gouvernement stond los te barsten; doch dat voornoemde minister, overeenkomstig de hem zoo zeer eigene gewoonte, alle deze berigten in den wind geslagen en als alle geloof onwaardig zijnde behandeld heeft. Zelfs moet vorst *Leopold*, luidens den *Times*, onzen minister van buitenlandsche zaken dit een en ander persoonlijk voor den avond van den 15den dezer medegedeeld hebben, doch insgelijks bij dien minister geen geloof gevonden hebben, tot dat eindelijk de officiele berigten dier ongunstige staatsomwenteling op den 17den in deze hoofdstad aangebragt werden.

Volgens ingekomen berigten uit Lissabon, loopende tot den 12den dezer, was het nieuwe Portugesche ministerie uit de volgende personen zamengesteld: graaf *de Lumiares*, voorzitter van den raad en secretaris van oorlog; *Manuel da Silva Passos*, minister van binnenlandsche zaken; *Manuel Lopez Vieira*, van eeredienst en justitie; de burggraaf *Sa da Bandeira*, van finantien en ad interim van buitenlandsche zaken, en *Antonio Caesar de Vasconcellos Correa*, minister van marine. Overigens blijkt nog uit deze berigten, dat deze hoofdstad, over welke de kommandant van de revolutionnaire partij op den nacht van den 9den, de heer *F. Soares Caldeira*, intusschen tot burgerlijke gouverneur benoemd is, nog in schijn in rust verkeert.

Uit eene echte opgave blijkt, dat, sedert het openstellen van den thee-handel, door ons gouvernement, dezelve hoe langer hoe meer toeneemt, daar de zeven eerste maanden van dit jaar, sluitende met den 5den Augustus, vergeleken bij die zelfde maanden van 1835, eene vermeerdering van invoer van 15,639,000 ponden thee, op welke eene belasting van 1,279,000 p. st. ontvangen is, heeft plaats gevonden.

PARIJS, den 30sten September.

De koning is gisteren naar Compiegne geweest en heeft over de in het kamp aldaar verzamelde troepen eene wapenschouwing gehouden. De koning was vergezeld van de koningin, alsmede van mevrouw *Adelaide*, de twee prinsessen, de jonge prinsen, de ministers van buitenlandsche zaken, van het openbaar onderwijs, van oorlog, en den maarschalk *Gerard*. De Koning heeft verscheiden eerekruisen uitgedeeld en eenige officieren bevorderd. Na de wapenschouwing heeft de kroonprins onderscheiden manoeuvres laten uitvoeren. Ondanks alle voorzorgen om ongelukken voor te komen zijn, bij het ontijdig losbranden van een stuk geschut, eene vrouw en drie artilleristen gekwetst. De kommandant van het stuk had verzuimd bij het laden het laadgat digt te maken, het kruid vatte vuur en door den wisscher die in het stuk was, werd de arm van drie artilleristen en het dijbeen van die ongelukkige vrouw, welke [illegible], verbrijzeld.

De Koning is, na afloop der manoeuvres, naar het paleis terug gekeerd, vergezeld van de hertogen van Orleans en van Nemours en hunnen staf.

— Men heeft tot heden nog wel geene officiele berigten van het gevecht, waarin de onder *Gomez* vereenigde Carlisten zijn geslagen; maar alle uit Madrid inkomende brieven bevestigen hetzelve, onder anderen ook een brief van den directeur-generaal der posterijen te Madrid, die meldt, dat het gevecht den 21sten heeft plaats gehad; dat de nederlaag van *Gomez* zoo volkomen is, dat *Rodil*, die met een aantal troepen uit Madrid tegen hem was uitgetrokken, spoedig met dezelven is teruggekeerd en vervolgens naar het noorderleger is op reis gegaan. *Gomez* had, onvoorzigtig genoeg van zijnen kant, al zijne magt op een punt verzameld, zonder de noodige bekwaamheden te bezitten om op een slagveld het bestuur over eene talrijke magt te voeren. Dat was dus eene gunstige gelegenheid voor de troepen der Koningin. De generaal *Alaix* heeft er gebruik van gemaakt, en *Gomez*, die alleen als partijganger geducht kan zijn, volkomen geslagen. *Rodil*, thans minister van oorlog, heeft van het opperbevel over dat leger afgezien, en hetzelve is nu door de Koningin-Regentes aan den generaal *Espartero* opgedragen, die onder-koning van Navarra en kapitein-generaal van de Baskische provincien geworden is.

— Er hebben te Madrid eenige ongeregeldheden in het artillerie-park plaats gehad. De kordaatheid van eenen officier, die met de sabel in de vuist [illegible], en de aankomst van eenige troepen is echter voldoende geweest om de orde te herstellen.

— Onder de zoogenaamde volksgenootschappen te Madrid is oneenigheid ontstaan, zoodat zij zich misschien ontbinden zullen, en hunne aanvraag om erkend te worden (hetwelk de municipaliteit als zeer bedenkelijk beschouwde) van zelve zal vervallen.

— Men verzekert, dat niet alleen de betaling der renten van de Spaansche binnenlandsche schuld, maar ook die van de buitenlandsche voor de aanstaande verschijnsdagen is verzekerd.

— Een der dagbladen meldt, dat de nieuwe Fransche gezant in Spanje last heeft, om zich ten aanzien der staatkundige belangen met den Engelschen minister aldaar te verstaan.

— Drie studenten van Parijs, die in de zaak der geheime kruidfabriek van de Dauphine-straat betrokken waren, zijn tot gevangenisstraf en geldboeten veroordeeld geworden.

— Omtrent Portugal hebben heden op de beurs zeer ongunstige geruchten geloopen. Te Oporto zoo wel als te Lissabon zou een oproer,

zijn uitgebarsten, en de Koningin zou de vlugt aan boord van een Engelsch schip genomen hebben. Deze geruchten vonden echter weinig geloof. Brieven uit Lissabon van den 14den melden alleen, dat de soldaten van het garnisoen aldaar nog den meester spelen. De onder-officieren en tweede luitenants hebben zij behouden, maar de hoogere officieren afgezet.

— Een dagblad behelst de volgende berigten omtrent den gemaal van de Koningin van Portugal en deze Koningin zelve: « Toen Prins *Ferdinand* van Coburg voor het eerst den Portugeschen bodem betrad, kon hij wel uit het somber stilzwijgen van het volk afleiden, dat hij niet zeer aangenaam was. Over het algemeen is de Portugees tegen alle vreemdelingen ingenomen, en het uiterlijk van *Ferdinand* was dan ook niet zeer geschikt, om eenen gunstigen indruk op hen te maken, die in hem eenen beschermer en redder van hun geteisterd vaderland zouden mogen verwacht hebben. In plaats van den ridderlijken jongeling, zoo als men hem het volk voorgeschilderd had, verscheen er een [illegible] stak hij geweldig bij zijnen voorganger, den mannelijk schoonen hertog *August*, af. Toen de prins voor de eerste maal met zijne gemalin in den schouwburg verscheen, trok het aller aandacht, dat de Koningin, terwijl hij haar iets zeer ernstigs scheen te zeggen, zoo uitgelaten begon te lagchen, en zelfs de anders niet zeer opgeruimde Keizerin-Moeder begon te glimlagchen. Later liet zich dit verklaren, toen namelijk de Prins bij eene wapenschouwing te Lissabon eene aanspraak aan de troepen zocht te doen. Hij heeft namelijk een hoogst ongunstig orgaan en paart aan deze hinderlijke neusstem eene zeer langzame en droevige voordragt, zoodat dikwijls de meest ernstige daarbij onmogelijk het lagchen kan bedwingen. Er was dan ook bij die mislukte aanspraak geen gebrek aan lagchen onder de soldaten en nationale garde, en het is dus ligt na te gaan welk ontzag *Ferdinand* als hun opperveldheer heeft ingeboezemd.

De benoeming tot dezen post werd nogtans door de jonge Koningin, tegen wil en dank der cortes, doorgedreven, eer de Prins er nog was. De Koningin is over 't algemeen eene grillige dame, welke ook hare moeder, de Keizerin, schoon deze bij alle Portugezen in hooge achting staat, met weinig kinderlijk ontzag behandelt. Zij is eene liefhebster van nieuwigheden, en hoe weinig ernst der ziel zij bezit, blijkt ook daaruit, dat, zoodra de huwelijkszaak met den tegenwoordigen Coburgschen Prins op het tapijt kwam, zij dadelijk order gaf, om alle portretten van haren overledenen gemaal *August* uit het paleis te verwijderen. — Hoe weinig zulk een mannetje en zulk een vrouwtje in moeijelijke tijdsomstandigheden vermogen, zal wel geen betoog noodig hebben.

'S GRAVENHAGE, den 2den October.

HH. MM. de Koning en Koningin, benevens alle de leden van het Koninklijke gezin, hebben heden, in de groote kerk, de bediening van het H. Avondmaal bijgewoond. Voor H. K. H. prinses *Frederik* was het de eerste kerkgang, na Hoogstderzelver bevalling, terwijl Z. K. M. prins *Willem Frederik Hendrik* voor het eerst, als lidmaat der Hervormde kerk, daarbij werd toegelaten.

— Z. K. H. de Kroonprins is heden morgen uit deze residentie naar Berlijn vertrokken. Morgen zal Hoogstdezelve door HH. KK. HH. Prins en Prinses *Albert* worden gevolgd. Deze Pruissische Prinsen hebben eergisteren Leiden bezocht.

— Men verneemt, dat de vergunningen, tot het mogen aangaan van een huwelijk, welke door de bevelhebbers der onderscheidene wapenkorpsen aan miliciens, schutters, of andere militairen, worden afgegeven, geoordeeld zijn tot de stukken en schrifturen te behooren, voor welke vrijdom van zegel is verleend.

MIDDELBURG, den 30sten September.

Aan den heer *P. F. Freit*, te Vlissingen, aan wien, bij koninklijk besluit van den 11 dezer, octrooi is verleend op de uitvinding van verbeterde kunst-armen met beweegbare handen, is, van wege Zijne Majesteit, tot aanmoediging van deze zijne uitvinding, uit het fonds der octrooi-regten eene premie van zes honderd gulden verleend.

UTRECHT, den 2den October.

Met het schip de *Johanna Jacoba*, kapt. *Bart*, den 29sten in Texel binnengekomen, hebben wij onder anderen de volgende berigten uit Curaçao van den 30sten Julij II.

« Sedert de afscheiding van Venezuela van Spanje, is het de wensch geweest van een groot gedeelte der natie een federatief bestuur te hebben, zulks is vooral het belang der oostelijke provincien en van Maracaibo in het Westen. — Dit vraagstuk is telkens te berde gebragt bij elke gebeurtenis, welke eene nieuwe constitutie daarstelde. — In Julij 1835 sloegen de ontevredene militairen en de federalisten de handen in elkander, den naam dragende van reformisten, zij kregen echter geen bijval genoeg: velen hunner werden afvallig en verrieden hunne zaak: zij bezwiken geheel en al in Maart II. — Den 16den Maart decreteerde het congres het besluit van proscriptie, veroordeelende eenigen ter dood; anderen tot eene eeuwigdurende ballingschap en meer anderen tot eene ballingschap van 5 à 10 jaren. — Deze gebeurtenis heeft de bevolking en industrie in Venezuela zeer achteruit gezet; meer dan vier honderd personen, die of gebannen of gevlugt zijn, zijn thans in vreemde landen omzwervende. De meeste hunner zijn vaders van huisgezinnen. — Velen hunner zijn kundige en verlichte mannen; de senateur, die het voorstel deed van de Kerkhervormings wetten en andere die voor deze wetten gestemd hebben, bevinden zich onder dit getal. — Er zijn bij het congres vele representatien ingekomen, waarin om amnestie wordt verzocht; dat van de Apure bevatte een zeer groot getal onderteekenaren. — Wij hebben tot nog toe niet vernomen, dat de doodvonnissen volvoerd zijn geworden. *Narbaste* is nog steeds president ad int. in Venezuela.

« Het valt de uitgewekenen zeer in het oog de bijzondere zorg, die de Nederlandsche regering aan den dag legt voor de Roomsch Katholijke eeredienst op dit eiland. — In Venezuela, zeggen zij, heeft het gouvernement uit staatkundige inzigten de geestelijkheid laten uitsterven. In de groote steden aldaar zijn meestal niet meer dan een, somtijds twee priesters, op de meeste dorpen bijna geene meer, — zoo zijn er in de vier Oostelijke provincien maar vijf priesters en een bisschop overgebleven, welke nog oude afgeleefde menschen zijn. Te Curaçao worden drie priesters uit de koloniale kas betaald, en slechts een Protestantsch predikant, hoewel al de aanzienlijken die den lande belasting betalen Protestantsch zijn, en er weinige R. katholijken zijn die eenig eigendom bezitten.

« De R. C. pastoor alhier, zoo gingen zij voort, heeft onlangs eene reis naar de Nederlandsche bovenwindseilanden gedaan met oogmerk om de R. katholijken, die zich aldaar mogten bevinden, de troost der godsdienst toe te deelen, en zoo er negers gevonden worden die in de roomsch katholijke kerk wilden opgenomen worden dezelve te onderwijzen en te doopen. — Meer dan drie maanden is hij met dit oogmerk afwezig geweest, en heeft dagelijks van gouvernements-wege eene buitengewone toelage van vijf gulden ontvangen, terwijl de protestantsche predikant *G. B. Bosch*, welke insgelijks ex officio jaarlijks de naburige eilanden bezocht, nimmer deze buitengewone toelage heeft genoten. »

(*Utrechtsche Courant.*)

AMSTERDAM, den 2den October.

Beurs van den 30sten September.

Het schijnt dat de laatstelijk uitgestrooide ongunstige tijdingen uit Spanje, als het uitroepen eener republiek, het vlugten der Koningin, het inrukken van *Gomez* te Madrid alleen aan eene agiotage in Spaansche effekten moet worden toegeschreven, en Ardoins, welke kort geleden te Parijs 19 stonden, hebben nu reeds wederom den prijs van 27 bereikt. Uit berigten van Madrid van 20 September blijkt, dat *Gomez* door den brigadier *Alaix* geslagen is, de Koningin in de hoofdstad is, en zelfs *Rodil* weder van zijnen togt terug gekeerd is; buitendien is werkelijk de betaling der rente van alle binnenlandsche Spaansche schuldbrieven aangekondigd; dit heeft eenigzins meer vertrouwen onder onze speculanten gebragt, en niet alleen Spaansche, ook alle overige, als binnenlandsche Russische en Oostenrijksche effekten hebben een veel gunstiger aanzien gekregen.

Beurs van den 1 October.

De dobberingen in alle Spaansche schuldbrieven houden aan; te Parijs zijn dezelve eergisteren 1½ pCt. en te Antwerpen bijna 2 pCt. achteruitgegaan; men heeft geene oorzaak voor deze vermindering aangegeven; op onze beurs was de prijsvermindering minder gevoelig, doordien voor binnenlandsche rekening nog al wat gekocht werd.

De tijdingen uit Lissabon zijn weinig bemoedigend; er heerscht in dit land veel gisting; de gemoederen zijn opgewonden; het uitroepen der constitutie vindt in de groote steden van het rijk weinig bijval en dit is ook de oorzaak dat de effekten van dit land nog in denzelfden gedrukten toestand verkeeren.

Alle onze binnenlandsche fondsen blijven iets meer [illegible], in de vreemde, uitgezonderd Spaansche, was de handel [illegible]waardig.

Blijvende prijzen ten [illegible]

Holland. 2½ pCt. 52[illegible] 5 pCt. 100[illegible] Kinsbiljetten 22⅛ à $\frac{3}{16}$; 4½ pCt. sijndikaat na 94[illegible] geopend [illegible] 90; nieuwe van 76¼ tot 76¾ geklommen; oude aandeelen handelmaatschappij 178 à 177½.

Spanje. Ardoins waren 23½ en blijven 24¼ à ⅜; Passive 7¼ à ⅜; Fransche uitgestelde 9½ à ⅝.

Rusland. Oude Russen 102⅞ à 103; nieuwe 103 à ⅛; Russen van 1831 en 1833 93⅝ à ¼; roebels 64½ à ¾.

Effecten-Societeit 2 October.

Wij hebben heden geene nadere tijdingen uit Spanje ontvangen; de Engelsche fondsen-markt heeft zich ook eenigzins van den panieken schrik hersteld en alle verschillende effekten hebben te Londen min of meer eene prijsverbetering ondervonden.

De omzettingen waren hier niet zeer aanmerkelijk; onze binnenland-

sche effekten op nieuw iets meerder gewild; Spaansche meerder geofféreerd.

Fluctuatien der prijzen:

Holland. 2½ pCt. 52 11/16, ¾, 13/16, 7/8, 15/16 à 53 gebleven; kansbiljetten 22 3/16, ¼; handelmaatschappij 178½, 179, 178¼ gebleven.

Spanje. Ardoins 23⅝, ⅞, 15/16, 24, 23⅞, 24 gebleven; Passive 7⅛ gedaan.

In de overige vreemde effekten geene affaire.

ARNHEM, den 3den October.

Gisteren namiddag, ten half vijf ure, arriveerde alhier, met gevolg, aan het posthuis van den postmeester *Burgers*, buiten de rijn barrière Z. K. H. de Kroonprins van Pruissen. Na van paarden verwisseld te hebben vervolgde hoogstdezelve zijne rejs naar Kleef.

— Heden middag passeerde hier, op gelijke wijze, Z. K. H., Prins *Albert* van Pruissen met hoogstdeszelfs gemalin, Prinses *Marianne* en gevolg, naar Kleef.

Mengelwerk.

Omwentelingen in Portugal en deszelfs Staatsregeling van 1820.

Na onlangs in eenige beschouwingen over *Portugal* te zijn getreden, gelooven wij, aan onze lezers geene ongevallige dienst te bewijzen, met beknoptelijk in hun geheugen den schakel van omwentelingen terug te roepen, waarvan *Lusitanie* het tooneel is geweest, en hun voorts de hoofdbepalingen van het thans met krijgs- en volksdwang opgelegde staatsverdrag te doen kennen.

De vroegere staatsinrigting in *Portugal* was monarchaal-aristocratisch. Lang was de adel in het land overmagtig. Zestig jaren (van 1580 af) bleef *Portugal* met *Spanje* vereenigd. ALBA had het voor PHILIPS II veroverd. Onder Koning JOSEPH EMANUEL (1750—1777) kwam de hervormer POMBAL aan het roer. Hij beteugelde adel en jezuiten. Hierop daagde de tijd der omwentelingen. *Portugal* bleef daarvan tot 1807 verschoond, doch haalde dit verlies ras in. NAPOLEON zond een leger naar *Lissabon*; hetzelve bezettede die hoofdstad den 30. November. Daags te voren had zich JAN VI met zijn geslacht naar *Brasilie* ingescheept.

In het jaar 1814, bij de algemeene vereffening van zaken, werd ook in *Portugal* deszelfs *legitime* vorst hersteld. JAN VI bleef echter nog een geruimen tijd in *Brazilie*. Nadat in 1820 in *Spanje* eene revolutie uitgebroken was, bleef het ook in *Portugal* niet rustig. Den 24. Augustus werd te *Oporto* de herstelling van de cortes besloten; doch niet de oude, adellijke, maar aan het volk ontleende cortes. Den 15. September verklaarden zich te *Lissabon* de troepen voor dit besluit der junta van de noordelijke gewesten. Men riep, voorloopig naar de voorschriften van de Spaansche staatsregeling, de cortes, uit honderd leden bestaande, bijeen. Deze algemeene volksvergadering opende den 26. Januarij 1821 hare zittingen. Spoedig hierop (den 9. Maart) werd de nieuwe staatsregeling uitgeroepen. JAN VI kwam uit *Brazilie* terug. Hij had den 4. Julij 1821 de als 't ware geimproviseerde staatsregeling bezworen. Zij vloeide uitdrukkelijk van den volkswil uit (is niet ingewilligd); geeft het stemregt tot verzameling der cortes, algemeen, en erkent slechts ééne kamer. *Brazilie's* vereeniging met *Portugal* werd in October 1822 verbroken. Don PEDRO verhief zich tot Keizer en gaf der van het moederland afgescheurde volkplanting eene eigene staatsregeling. In *Portugal* kwam het in 1823 door den graaf VAN AMARANTE en de Koningin CHARLOTTA tot eene tegenomwenteling. De staatsregeling der cortes werd vernietigd. Don MIGUEL's mislukte muiterij tegen zijn' vader (30 April 1824) was een tusschenspel. Deze *hoopvolle* Prins moest reizen. JAN VI regeerde van den 9. tot den 13. Mei aan boord van een Engelsch linieschip. De Koningin zou een klooster tot woning bekomen; doch bleef, wegens ziekte, in het paleis van *Queluz*. Den 4. Junij 1824 gaf JAN VI den lande, in plaats van de staatsregelingen van 1820 en 1821, eene nieuwe staatsregeling, waarbij de oude cortes, die van *Lamego*, bijeengeroepen werden. Niet volkomen twee jaren daarna, den 10. Maart 1826, stierf Koning JAN, des levens en der omwentelingen zat. Naauwelijks had don PEDRO het berigt van zijns vaders dood, of hij, de geërfde kroon, ten behoeve zijner dochter MARIA DA GLORIA (die met zijnen broeder don MIGUEL in het huwelijk treden zou) opgevende, bragt weder eene nieuwe staatsregeling te zamen. De staatsvorm werd weder erfmonarchaal met eene volksvertegenwoordiging. Don MIGUEL kwam in Februarij 1828 van *Weenen* over *Londen* naar huis, verklaarde de staatsregeling zijns broeders, ofschoon hij die als regent bezworen had, voor opgeheven, liet zich door zijne eigene cortes den 28 Junij huldigen, en regeerde [illegible] als overweldiger, tot dat don PEDRO, intusschen van den Braziliaanschen troon vervallen, hem in Mei 1834 den lande uitdreef. Nu besteeg MARIA DA GLORIA den troon en kwam de door haren vader voor *Portugal* bestemde staatsregeling, in kracht. Met den vinger als op die staatsregeling wijzende, sloot don PEDRO de oogen, hopende daardoor het heil zijns vaderlands voor een geruimen tijd — want duurzaam zal hij toch niet gedacht hebben dat het door hem gestrooide zaad op den nog dorren constitutionelen bodem van *Portugal* zou wortel schieten — verzekerd te hebben.

De opgevolgde menigvuldige veranderingen van besturen, de woelingen van den partijgeest hebben belet dat die zaden ook het minste opwiessen, en de uitroeping van de staatsregeling van 1820 schijnt ze ten eenemale te zullen verstikken.

Reeds hebben wij hierboven een enkel woord van haren inhoud gezegd. Zie hier thans opzettelijk eene schets daarvan.

De Portugesche staatsregeling van 1820 heeft veel overeenkomst met de Spaansche constitutie van 1812 zij verschilt daarmede echter in verscheiden gewigtige punten, en is over het geheel nog democratischer. Zij is als het afdruksel van ROUSSEAU's *maatschappelijk verdrag*.

In zes hoofdstukken verdeeld, behelst de bedoelde staatsregeling niet minder dan 219 artikelen. De souvereiniteit berust bij het volk; zij wordt uitgeoefend door de cortes. Slechts aan deze behoort het initiatief in wetgevende onderwerpen; intusschen mogen de ministers *voorstellen* doen, welke niet in *ontwerpen van wet* mogen overgaan, dan na door eene commissie uit de cortes onderzocht te zijn. De Koning heeft het regt van bekrachtiging, maar zijne weigering is slechts een middel van uitstel. Hij moet zijne goedkeuring of weigering van wetsontwerpen binnen eene maand doen kennen. Weigert hij, zoo wordt de voordragt aan de cortes teruggezonden, met blootlegging der redenen, waarom de Koning geweigerd heeft. Indien de cortes bij derzelver voordragt blijven, wordt deze op nieuw den Koning voorgelegd, die haar alsdan *terstond* MOET *aannemen*. (De Spaansche constitutie veroorlooft den Koning ten minste gedurende twee opvolgende zittingen zijne goedkeuring te weigeren.)

De benoeming van de bevelhebbers te land en ter zee is, in zekere gevallen de cortes voorbehouden, en nooit kan de Koning een leger of eene vloot in persoon aanvoeren. Hij is verpligt het berigt van een raad van state in alle gewigtige zaken in te nemen. Die raad, uit dertien leden bestaande, moet met *eenparigheid van stemmen* worden zamengesteld. De koning mag niet zonder bewilliging der cortes afstand van de kroon doen.

De verkiezingen geschieden regtstreeks, met geheime stemming, in éénen dag. Art. 32 verleent het kiesregt aan alle Portugezen, die 25 jaren oud zijn, sedert een jaar eene vaste woonplaats hebbende. Op de verkiesbaarheid zijn (art. 33) eenige uitzonderingen gemaakt, en wel in de volgende orde: « De *bankbreukigen*, de leden van den staatsraad, de bisschoppen in hun Bisdom, de pastoors in hunne kerspelen, enz.

Overigens gaan de verkiezingen met dezelfde godsdienstplegtigheden verzeld als volgens de Spaansche constitutie. Men luidt de klokken; eene Heilige-Geest-mis wordt voor de opening der kiesvergaderingen gezegd, eene prediking, met de gelegenheid overeenkomende, gehouden, eindelijk heeft er een *Te Deum* na de verkiezing plaats.

Een Parijsch blad, dat anders naar zelfs ultra-liberale begrippen overhelt, heeft deze staatsregeling juist beoordeeld met de woorden:

« Wij twijfelen of er uit zulk eene verwarde menging van ongelijksoortige beginselen iets anders dan regeringloosheid kan geboren worden, te midden waarvan zelfs volken met veel verstandiger belegde instellingen, waar zij niet mede tevreden waren, zijn te gronde gegaan."

Letternieuws.

Gedichten van A. C. W. STARING, *ter tweede uitgave bijeenverzameld en verbeterd. Eerste stuk*, te Arnhem, bij J. A. NIJHOFF, 1836.

Gelderland, zoo rijk door de natuur begunstigd, welks heerlijke dreven zoo poëtisch stemmen, moge in aantal van dichters voor andere provinciën der *Nederlanden* achterstaan; aan de boorden van den Gelderschen Rijn mogen geene liederen klinken, als waarop het dichteren-rijke *Rotterdam* of *Amsterdam* mag bogen: in het aloude graafschap *Zutphen* zetelt niet te min één der sieraden van den Nederlandschen zangberg, wien de muzen, nog in zijn vergevorderden leeftijd, op zijne wenken dienen. Zeventig winters heeft deze lieveling der zanggodinnen doorleefd zonder dat in zijn hart, de gloed voor al wat schoon en goed is, voor al wat lieflijk klinkt en wel luidt verdoofd is. — Wij bezaten van den dichter STARING reeds een viertal bundels, van welke de drie laatste, keurig bewerkte dichtstukken bevatten, die, door oorspronkelijkheid van denkbeelden, en kunstmatigheid van versbouw uitmunten. En thans beschenkt de werkzame grijsaard zijn vaderland, in den avond zijns levens, met eene verzameling van al zijne *Gedichten*: zoo als zij in dichtbundels of jaarboekjes verspreid staan, op nieuw met zorg nagezien en verbeterd. Waarlijk, als wij hier verzen aantreffen ten derdemale herdrukt, en ten derdemale veranderd, dan mogen wij den edelen Bard onzen jeugdigen zangers wel ten voorbeeld aanprijzen: hij toch toont hoe dwaas het is, te beweren, dat een gedicht zoo moet in het licht verschijnen, als de zanger het maakt. Want het moge waar zijn, dat niet alle veranderingen verbeteringen zijn, gelijk zelfs de laatste uitgaven der gedichten van onzen TOLLENS daarvan de sprekendste bewijzen opleveren: de veranderingen van STARING, voor zoo ver wij die vergeleken hebben, waren werkelijk verfraaijingen; — verfraaijingen van dichtstukken, die reeds vroeger door keurigheid van versificatie uitmuntten. — Voegt men hier nu bij, dat deze gedichten, van welke het voor ons liggend *eerste stukje* des mans *verhalen in dicht* bevat, met vier stukjes voltallig zullen zijn, van welke ieder op des dichters uitdrukkelijke begeerte, hoe net gedrukt, slechts f 1-50 kosten mag, dan gelooven wij, dat ieder Gelderschman, (wat zeggen wij, ieder Nederlander, die prijs stelt op den roem onzer letterkunde, zich haasten zal, dezen bundel zich aan te schaffen, en met ons den edelen grijsaard dank zal zeggen voor een geschenk, dat zijn vernuft en hart dubbel vereert.

Getrouwd:

J. OORBAND, *Mr. Passementwerker*, Weduwenaar van J. J. W. THEISSENS, en K. DE JAGER *van Groningen*.

ARNHEM, den 1sten October 1836.

Eenige Kennisgeving.

† † † † § † Ten overstaan van den Notaris Mr. GERARD VAN ECK, residerende te *Arnhem*, zal op Maandag den 17den October 1836, des avonds ten 6 ure, in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, in het openbaar worden geveild, om 14 dagen daarna bij toeslag te verkoopen:

1o. Een HUIS en ERVE, in de Oeverstraat, binnen *Arnhem*, met een daaraan [illegible] BEESTENSTAL, uitkomende in de Langestraat, waartegen geërfd aan de eene zij, de [illegible] en aan de andere zijde *TANNER* van ouds gemerkt Letter B. No. 31, kadastraal Sectie O. No. 1499.

2o. Eene ruime SCHUUR met PAARDEN- en BEESTENSTAL, staande almede binnen deze stad, in de Langestraat, in de nabijheid van het voorafgaand perceel,

tegen over de Vossensteeg, belend aan de eene zijde door het eigendom van den Boekbinder *de JONGH*, en aan de andere zijde door eenen gang naar de Weerdjeshoven, bij het kadaster voorkomende in Sectie O. N°. 1145.

Ter opneming en bezigtiging vervoege men zich bij den bewoner en gebruiker *ALEX. HOLSUM*, en om inlichtingen, ten aanzien der verkoopvoorwaarden, ten kantore van den bovengenoemden Notaris.

---

† § † Ten overstaan van den Notaris *GODEFROY*, zal § † op Maandag den 10den October 1836, en volgende dagen § telkens aan te vangen des morgens om 10 ure, ten huize van mevrouw de douairière, wijlen den Generaal Majoor *BEHR*, te *Arnhem*, erfhuiswijze, worden verkocht:

Een zeer net geconserveerden INBOEDEL, breeder bij biljetten en in deze Courant van den 21sten September ll. omschreven; zullende de goederen Vrijdag en Zaturdag te voren, van des morgens 10 tot des namiddags 4 ure voor een ieder te zien zijn.

---

† † † Wordt geadverteerd, dat, op het rekest, aan den Koning † † gepresenteerd door *ADRIAAN FRANTZ* § *BOURICIUS*, Ondernemer en Hoofd-Administrateur van BOURICIUS ALGEMEENE POST-WAGEN-DIENSTEN, te *Arnhem*, daarbij verzoekende verlenging der surséance van betaling, procedures en executien, voor den tijd van twaalf maanden hem toegestaan bij Zijner Majesteits besluit in d°. 30 Maart 1836, N°. 75 en inmiddels provisionele surséance; — Het Hoog Geregtshof te *'s Gravenhage*, kamer van Vacantie, alvorens aan Zijne Majesteit den Koning daarop te dienen van berigt, consideratien en advies, den suppliant benevens alle deszelfs Crediteuren heeft geordonneerd te compareren, op Woensdag den 23sten November 1836, voor de heeren en Mrs. Jonkheer *BEELAERTS VAN BLOKLAND* en *HUYGENS*, Raden in den Hove, als Commissarissen, die hen hooren zullen en den Rade rapport doen, met bijvoeging, dat, hetzij dezelve Crediteuren compareren dan niet, door het Hof zal worden geadviseerd, zoo als bevonden zal worden te behooren.

Zijnde wijders aan den suppliant, hangende de deliberatien van Z. M. den Koning, verleend *provisionele surseance van betaling en alle regterlijke vervolgingen.*

Van het rekest en de bijlagen kan inmiddels inzage genomen worden ten Kantore van Mr. *JACOB GEORGE ALEXANDER CLANT*, Procureur bij het Hoog Geregtshof te *'s Gravenhage*, en te *Arnhem*, ten Kantore van Mr. *NEDERMEIJER VAN ROSENTHAL*, Advocaat aldaar.

's Gravenhage, den 23sten September 1836.

CLANT.

---

† § † Wordt geadverteerd, dat op de Rekeste aan Zijne Majesteit † † den Koning gepresenteerd door *PETER WIL-* † *LEM QUACK* en *JOHAN ADOLPH QUACK CHRISTIAANSZOON*, Kooplieden, gevestigd te *Nijmegen*, canterende onder de Firma van *WILLEM en ADOLPH QUACK*, behoorlijk gepatenteerd, waarbij dezelve hebben verzocht Surseance van betaling, Procedures en Executien, voor den tijd van twaalf maanden, en, hangende de Deliberatien, provisionele Surseance, door de Kamer van Vacantie uit het Hoog Geregtshof te *'s Gravenhage*, in welker handen dit Rekest door Z. Exc. den Minister van Justitie (aan wien hetzelve door Z. M. was gerenvoijeerd), is gesteld geworden, de gevraagde provisionele Surseance is verleend, en wijders de Suppliant en, benevens derzelver Crediteuren, zijn geordonneerd te compareren op Vrijdag den 2den December 1836, voor de Heeren Mr. *DOUW LOKE* en Jonkhr. *DIERT VAN MELISSANT*, Raden in den Hove, als Commissarissen, die hen hooren zullen en den Rade rapport doen; zullende, hetzij dezelve Crediteuren compareren dan niet, door het Hoog Geregtshof ten deze worden geadviseerd, zoo als bevonden zal worden te behooren.

Inmiddels zal van het gepresenteerde rekest, en de daarbij overgelegde bijlagen, visie kunnen genomen worden ten kantore van Mr. *SIBOLT SCHMOLCK*, Procureur bij het Hoog Geregtshof te *'s Gravenhage*, en van Mr. *ROELAND SCHEERS VAN HARENCARSPEL*, Advocaat, te *Nijmegen*.

---

† § † Op Vrijdag den 7den October des namiddags ten één uur, † † zal ten huize van *B. KOLKS* te *Wehl* geveild, † en veertien dagen daarna, den 21sten daaraan volgende op uur en plaats als gemeld, finaal worden verkocht: een op den besten stand der stad *Doesborgh*, en wel in de korte Kerkstraat gelegen HUIS Wijk C. No. 386, waarin sedert eenige jaren met het beste succès eene winkelnering is uitgeoefend.

Nadere informatien te bekomen ten kantore van den Burgemeester te *Wehl*. Brieven franco.

---

§ † † De gezamentlijke Testamentaire Executeuren in den boedel, † † van den te *Zutphen*, op den 26sten September 1836 overleden Meester Zadelmaker bij het Regiment Huzaren No. 6. § *J. RABELING*, roepen bij dezen op, alle zoo BEKENDE als ONBEKENDE CREDITEUREN, alsmede alle die genen, welke het zij, uit eene of andere betrekking, iets verschuldigd mogten zijn, aan of wel eenige *Goederen*, *Papieren* of *Effekten*, onder zich mogten hebben tot dezen nalatenschap behoorende, om daarvan *aangifte* en *betalingen* te doen *vóór*, of *uiterlijk* op den 31sten October dezes Jaars, ten kantore van den mede executeur den Heere *Kapitein Administrateur van Kleeding en Wapening* bij het regiment Hussaren, No. 6 te *Zutphen*.

FAILLISSEMENT.

Bij vonnis der Regtbank van Koophandel te *Arnhem*, dd. 30 Sept. 1836, is *EVERT HOLL*, Koopman te *Harderwijk*, verklaard in staat van FAILLISSEMENT. En is tot Regter Commissaris benoemd, de Heer BARON *VAN LYNDEN* tot *OLDENALLER*, en tot agent de Heer *JOHANNES JACOBUS VAN ROSSUM* wonende te *Arnhem*.

Namens den Regter Commissaris voornd.
De Griffier der Regtbank.
J. C. C. VAN LEEUWEN, Cs, *Griff.*

---

† † † De Ondergeteekende zich refereerende aan de CIRCU- † † LAIRE van 14 Augustus, herinnert bij deze dat de § door wederzijdsche goedkeuring gedissolveerde Firma van *VAN BOXTEL en SPYERS*, de zaken, de Brouwerij betreffende, door hem voor zijn rekening sedert 8 Augustus worden voortgezet, terwijl de zaken van den Heer *SPYERS* op zijne vroegere Firma van *J. A. SPYERS* en COMP., voor deszelfs rekening door hem wordt gecontinueerd.

Tiel, den 1sten October 1836.

P. VAN BOXTEL.

Men verzoekt berigt omtrent het VERBLIJF van den heer *LOUIS C. H. VAN BARTHOLD*, aan Lr. B. te bezorgen bij de Boekverkoopers *MARLOF EN ZOON*, op het Rokin, te *Amsterdam*.

---

§ † § Aan de belanghebbenden wordt hiermede kennis gegeven, § § dat de COMMISSIE VAN LANDBOUW, † IN *GELDERLAND* hare gewone Najaars-Vergadering zal houden binnen *Arnhem*, op Dingsdag den 11den October 1836.

---

† § † Op Vrijdag den 7den October 1836, des middags twaalf uren, † § zal men ten huize van *J. P. FLORUSSEN*, † op de Steenstraat te *Arnhem*, publiek voor kontant geld verkoopen eenige op reform gestelde PAARDEN van de Afd. Kurassiers N°. 1, nog zeer goed geschikt voor TREK- en WERKPAARDEN; een uur voor den verkoop, ter plaatse voornoemd, te zien

---

§ † § Al wie iets te vorderen heeft van, of verschuldigd is aan † † de Wed. *J. H. POPPING*, gelieve daarvan † opgave of betaling te doen ten kantore van den Notaris *GODEFROY* te *Arnhem*.

---

† † † Op aanstaanden Vrijdag, den 7den October 1836, zal er ten † † huize van den Postmeester *J. BURGERS in de* † *Zon* te *Arnhem*, gelegenheid zijn, om uit de hand te koopen, twee achtjarige PAARDEN, beide Ruinen, het eene een *Mecklenburger Schimmel*, om *à deux mains* te gebruiken, het andere een *Engelsch Rijpaard*, zijnde een *Vos*.

, De Boekhandelaar, Boek- en Plaatdrukker T. J. WYNHOVEN HENDRIKSEN, te *Rotterdam*, geeft uit en heeft alom verzonden:

Mr. T. M. Roest van Limburg, de Vorst in Constitutionele Staten, 2de druk. . . . . *f* 0.40.

——— Lessen van Staatkunde, of Redeneringen van Machiavelli over de tien eerste Boeken van Titus Livius, uit het Italiaansch en met aanteekeningen, 1ste Deel. — Inwendig Staatsbestuur, ... *f* 2.60.

Volgens de fabel, zou de Basilisk, indien hij den Mensch eerst ziet, hem dooden, doch door hem eerst gezien, omkomen. Eveneens is het met de listen en bedrog: ontdekt men ze intijds, zoo kunnen zij niet schaden; maar laat men er zich door verrassen, dan, en dan alleen zijn zij noodlottig. Dank derhalve aan Machiavelli, die openlijk en ongeveinsd leert wat de menschen doen, niet wat men zou wenschen wat zij deden. Bacon, *De augm. Scient.* L. 7. C. 2.

» Machivelli, l'Homme qui a le plus profondément réfléchi sur l'ordre Social.» Henrion de Pansey, *l'ant. jud. en France.*

, De Boekhandelaar, Boek- en Plaatdrukker T. J. WYNHOVEN HENDRIKSEN, te *Rotterdam*, geeft uit en heeft alom verzonden:

I. A. de Jager, Taalkundig Magazijn, of gemengde bijdragen tot de kennis der Nederduitsche Taal, tweede deel, tweede stuk. Dit stuk bevat bijdragen van de Heeren Mr. C. M. van der Kemp, D. Bomhoff Hzn. naar het Hoogduitsch van A. Diesterweg, Mr. J. H. Hoeufft, Prof. M. Siegenbeek, Mr. W. C. Ackersdyck, Mr. L. Ph. C. van den Bergh en den Verzamelaar. Prijs bij inteekening. . . . . *f* 1.25.

II. Mr. L. Ph. C. van den Bergh, de Leer der enkele en dubbele Vokaalspelling in het Nederduitsch onderzocht en opgehelderd. Prijs. . . . . *f* — 75.

III. F. de Looy Az., Gebeden voor Kinderen van Protestantsche Huisgezinnen; verbeterde en vermeerderde uitgave. Prijs. *f* — 15

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.